

Napredak, ali i problemi

Prethodnih meseci uverili smo se u napredak procesa digitalne transformacije domaćeg javnog sektora, ali **Srbija treba da uradi još što-šta da bi se učvrstila u statusu srednje razvijene informatičke zemlje**. Naredna godina pokazaće koliko smo spremni za te neophodne korake

 Nikola Marković

Podaci Republičkog zavoda za statistiku i kompanije *Mineco Computers* pokazuju da su ostvareni značajni IT uspjesi u Srbiji – 65,8% domaćinstava ima računar i 64,7% koristi Internet. Što se tiče kompanija, Internet se koristi u 99,9% firmi, a 45% njih prodaje i kupuje robe i usluge preko Mreže. Portal *eUprava* ima oko 500 elektronskih servisa koje koristi oko 1,5 milion građana. Više od milion građana koristi portal *eUprava* prilikom registracije vozila, uzimanja izvoda iz matičnih knjiga, zakazivanja termina za vađenje lične karte i pasoša i slično. Elektronska građevinska dozvola dobija se najkasnije za 28 dana – ne čeka se više 18 meseci, kako je bilo do pre dve godine. Poreska uprava Srbije prima isključivo elektronske poreske prijave, a za javno korišćenje otvoreno je na desetine javnih baza podataka.

Zbog svega toga Srbija je na svetskoj rang-listi „pogodnosti za biznis“ napredovala, pa je sa 80. mesta u 2016. godini stigla na 45. mesto. Ovi i drugi slični podaci upućuju na zaključak da je u poslednjih nekoliko godina ostvaren značajan uspeh u digitalizaciji i razvoju informacionog društva i da se Srbija time svrstala u informatički srednje razvijene zemlje. Međutim, dublja analiza raspoloživih podataka ukazuje i na brojne probleme, nedostatke i pre svega na nove zadatke u razvoju informacionog društva i digitalizaciji poslovanja i svakodnevnog života građana.

Ubrzati proces digitalizacije

Nasuprot zadovoljstvu što 65,8% domaćinstava koristi Internet, postavlja se i jedno pitanje: kako je moguće da pri kraju druge decenije 21. veka više od trećine domaćinstava živi bez Interneta? Reč je o milionu domaćinstava koja zbog tehničkih, finansijskih ili obrazovnih problema nemaju Internet i time degradiraju kvalitet svog života. U Evropskoj uniji samo oko 10% domaćinstava ne koristi Internet. Država mora da preduzme mnogo efikasnije mere za omasovljenje korišćenja računara i Interneta u Srbiji.

U Srbiji 25% preduzeća nema Web sajt, 81% ne koristi ERP softver za integrisanje poslovanja (proizvodnja, prodaja, računovodstvo, marketing...) i 59,7% ne koristi Internet za prodaju proizvoda ili usluga. Ovi podaci pokazuju da, i pored nespornih uspeha nekih preduzeća, postoje i ona koja nedovoljno koriste tehnološke potencijale informacionog društva i time štete pre svega sebi, ali i usporavaju razvoj svoje ekonomije i države.

Izvoz informacionih usluga i softvera raste svake godine i on je 2015. iznosio 720

Strategija daljeg razvoja

Digitalizacija svih procesa rada u punom je zamahu u svim razvijenim zemljama. Kroz taj proces smanjuju se troškovi i povećava konkurentnost, ali je proces kod nas otežan (i) zbog nedostatka kadrova. Evropi nedostaje oko 900.000, a Srbiji oko 15.000 informatičara. Godinama se ukazuje na to da nastavu informatike treba uvesti u sve razrede u osnovnoj školi i da treba povećati kvote za upis studija informatike na državnim fakultetima. Obe inicijative do sada su nailazile na otpor ili

Nasuprot zadovoljstvu što 65,8% domaćinstava koristi Internet, postavlja se pitanje kako je moguće da pri kraju druge decenije 21. veka više od trećine domaćinstava živi bez Interneta?

miliona evra. I pored toga, od 2008. domaće IT tržište stagnira na oko 420 miliona evra. Samo oko 250 kompanija stalno zanavlja i unapređuje svoju hardversku i softversku opremu, dok je kod ostalih taj proces usporen, pre svega zbog teške ekonomske situacije, što se loše odražava na konkurentnost i sposobnost za razvoj i rast. Zato se očekuju državne podsticajne mere koje će uticati da se razvoj primena savremenih IKT ubrza.

U Srbiji postoje IT stručnjaci koji znaju najnovije tehnološke trendove u informatici (IoT, cloud, Big Data, Open Data...), ali se pokazuje da svega nekoliko kompanija razvija svoje informacione sisteme oslanjajući se u potpunosti na pomenute tehnološke trendove. Jedan od novih trendova jeste i razvoj „industrije 4.0“. Privredna komora Srbije, Mašinski fakultet u Beogradu i Društvo za informatiku Srbije organizovali su nekoliko promotivnih skupova, ali se domaća industrija sporo uključuje u taj globalni trend. Uzroci su teška ekonomska situacija, ali i neinformisanost. Vremena nema mnogo – procenjeno je da će za pet do deset godina industrijska preduzeća koja se ne uključe u primenu koncepta „industrija 4.0“ potpuno nestati s tržišta.

tek deklarativnu podršku. Ipak, nadležna ministarstva najavila su njihovu realizaciju za 2017. godinu.

Mogu se izneti i drugi slični primeri i inicijative koji ilustruju realno stanje i probleme u IKT sektoru i oni predstavljaju poziv da se reaguje. Ukoliko izostanu mere države, Srbija bi mogla da zapadne u teške razvojne probleme. Vlada Republike Srbije usvojila je 17. novembra 2016. Strategiju razvoja industrije informacionih tehnologija za period 2017-2020. Najavljene su podrška IT preduzetništvu, podsticajna poreska politika, podrška za nastup na stranim tržištima, primene IT-a u cilju modernizacije, unapređivanje pravnog okvira, razvoj kadrovskog potencijala i druge aktivnosti.

U toku je izrada Akcionog plana s konkretnim merama – on bi trebalo da počne od realnog sagledavanja stanja i koncipiranja mera koje će doprineti većem uticaju IKT na budući razvoj Srbije. Ostaje pre svega da se vidi koliko će svi ti lepi planovi biti i ostvareni.

Nikola Marković je predsednik Društva za informatiku Srbije